

RIKTLINJER FÖR ALKOHOLSERVERING I TRANÅS KOMMUN

Inledning

I dialog och samverkan med restaurangbranschen vill Tranås kommun bidra till att skapa goda restaurang- och boendemiljöer för kommunens invånare, samt ge förutsättningar för restaurangägarna att konkurrera på lika villkor. Ett rikt restaurangliv är ett viktigt inslag i en levande stad.

Såväl tillståndshavare som den breda allmänheten ska uppleva att kommunens arbete håller god kvalitet, att det är rättssäkert och att det präglas av ett stort socialt ansvar.

Genom dialog och samverkan vill kommunen utveckla en ömsesidig respekt och förståelse för varandras roller, öka kunskapen och vidga infallsvinklarna. I kontakten med tillståndshavare och sökande av serveringstillstånd, är ambitionen att uttrycka vikten av samsyn i arbetet, vara lyhörda och tillgängliga.

Utifrån det så kallade skyddsintresset ska de positiva värdena som restaurangerna erbjuder tillvaratas. Ungdomar ska skyddas från en tidig alkoholdebut. Överservering, narkotikaanvändning och våld hör inte hemma i en god restaurangmiljö. Vid eventuella konflikter mellan näringsfriheten och skyddet för människors hälsa tar skyddsaspekterna över, vilket innebär att alkoholpolitiska hänsyn ska ha företräde framför företagsekonomiska och näringspolitiska.

Restaurangnäringen ska utmärkas av hög moral och god etik. Med fortsatt levande dialog och samarbete med restaurangbranschen vill kommunen arbeta för en god restaurangmiljö, i ett levande Tranås.

Kommunens informationsskyldighet

Enligt 8 kapitlet 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

Information om hur ansökan och handläggning går till finns på kommunens hemsida. Sökanden kan även kontakta alkoholhandläggaren för mer information.

De kommunala riktlinjerna förtydligar hur kommunen tolkar alkohollagen.

Ansökan och handläggning

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Det finns olika typer av tillstånd.

- Stadigvarande tillstånd för servering till allmänhet eller slutet sällskap
- Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten
- Tillfälligt tillstånd för servering till slutet sällskap
- Serveringstillstånd för cateringverksamhet (slutna sällskap)
- Pausservering
- Provsmakningstillstånd

För att räknas som tillfälligt tillstånd, ska det inte vara fråga om ett regelbundet återkommande arrangemang.

Handläggningstiden för stadigvarande tillstånd är som regel 6-12 veckor efter att komplett ansökan lämnats in. För övriga typer av tillstånd är handläggningstiden som regel kortare. (Under sommartid kan dock handläggningstiderna vara längre).

Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd skall med hänsyn till den komplicerade handläggningen samt handläggningstiden enligt ovan göras i god tid. Vid nyansökan bör ansökan inkomma till bygg- och miljöförvaltningen minst 12 veckor före det att tillståndet skall börja gälla. Gäller tillståndet tillfällig alkoholservering eller servering till slutet sällskap är handläggningstiden kortare. För tillfällig alkoholservering till allmänheten skall ansökan vara bygg- och miljöförvaltningen tillhanda senast 5 veckor innan evenemangsdatum. Vid ansökan om serveringstillstånd för slutna sällskap skall denna vara bygg- och miljöförvaltningen tillhanda senast 3 veckor innan evenemangsdatum.

Anledningen till att handläggningstiden kan variera är bland annat att en del beslut tas av nämnd, medan andra fattas med stöd av delegation. Det är värt att påpeka att handläggningstiden börjar räknas från den dagen då ansökan är komplett.

Anmälan om serveringslokal vid catering ska göras minst två veckor innan arrangemanget äger rum. Sen anmälan, senast en vecka, innan arrangemanget kan accepteras mot en högre avgift.

Kunskapsprov

För att få serveringstillstånd ska man visa att man har tillräckliga kunskaper i alkohollagen. Kravet på att avlägga ett kunskapsprov som visar att man har tillräckligt goda kunskaper om alkohollagen ingår i ansökningsförfarandet för att få serveringstillstånd enligt 8 kap 12 § alkohollagen.

Provet bokas via alkoholhandläggaren. Man får göra provet tre gånger, men ifall man misslyckas på alla försök, krävs en ny ansökan.

Olika typer av tillstånd

STADIGVARANDE TILLSTÅND TILL ALLMÄNHETEN

För att få och inneha tillstånd att servera alkohol krävs, enligt alkohollagen, lämplighet avseende personliga och ekonomiska förhållanden. Man ska ha kunskaper om alkohollagen, inte vara dömd eller vara föremål för utredning, samt ha skött sina skatter och avgifter. Det är den sökande som ska visa sig vara lämplig för uppgiften.

All försäljning ska registreras i ett godkänt kassaregister som på ett tillförlitligt sätt visar alla transaktioner och som automatiskt framställer ett kassakvitto till kunden.

Tillståndshavaren ska kunna tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat. Att maten ska vara lagad eller tillredd innebär att råvaror på något sätt ska ha förädlats. Enbart sallader eller smörgåsar är inte tillredd mat i lagens mening och tillgodoser heller inte kravet på ett varierat utbud av maträtter.

Tillståndshavaren ska kunna tillhandahålla ett varierat utbud av maträtter. Såväl förrätter och huvudrätter som efterrätter ska kunna erbjudas.

STADIGVARANDE TILLSTÅND TILL SLUTNA SÄLLSKAP / TILLFÄLLIG SERVERING TILL SLUTNA SÄLLSKAP

För att få tillstånd att servera alkohol krävs, enligt alkohollagen en lämplighet avseende personliga och ekonomiska förhållanden. Man ska ha kunskaper om alkohollagen, inte vara dömd eller föremål för utredning, samt ha skött sina skatter och avgifter.

Vad gäller servering till slutna sällskap är kraven inte lika högt ställda avseende kök. Däremot ska lagad eller på annat sätt tillredd mat alltid tillhandahållas. Vid yrkesmässig servering som det då handlar om, krävs däremot att lokalen är godkänd för hantering av livsmedel.

Definition av slutet sällskap

Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse, exempelvis förening eller annan sammanslutning såsom kollegor på ett företag. Det gemensamma intresset skall avse något utöver den tillställning där alkoholdrycker serveras. Vid varje tillfälle då alkoholservering till slutet sällskap sker skall arrangören kunna ange vilka personer som deltar, via exempelvis föransmälan.

Om medlemskap kan lösas i entrén är det inte ett slutet sällskap, inte heller om arrangemanget annonserats ut till allmänheten via exempelvis sociala medier. För detta krävs serveringstillstånd till allmänheten.

Lagad mat skall serveras vid tillställningen. Lättdrycker, till exempel alkoholfritt vin, lättöl, läsk och vatten, skall tillhandahållas.

För **tillfälligt tillstånd** till slutet sällskap gäller samma krav på sällskap och mat som ovan. Vid tillfälligt tillstånd till slutet sällskap får inköp av alkohol endast göras på Systembolaget (detaljhandelsbolaget). Priset på alkoholdrycker får i sammanhanget, efter skäligt pålägg inte vara lägre än inköpspriset. En ansökan omfattar ett serveringstillstånd vid ett tillfälle. Mot en högre avgift kan ansökan göras för högst **fyra** tillfällen på samma blankett.

TILLFÄLLIGA SERVERING TILL ALLMÄNHETEN

Evenemanget, som alkoholserveringen ingår i, ska vara seriöst. Serveringen ska ingå som en del i evenemanget. Stor restriktivitet gäller för serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller andra evenemang som främst riktar sig till ungdomar. Samma gäller för utpräglat dryckesinriktade arrangemang. Tillfälliga tillstånd bör i möjligaste mån knytas till juridiska eller fysiska personer med branscherfarenhet.

- Den som söker serveringstillstånd ska vara personligt och ekonomiskt lämplig. Detta gäller även festivalarrangörer beroende på deras inflytande över festivalens genomförande.
- Sökande ska ha rätt att disponera markytan/lokalen.
- Miljö- och hälsoskyddsavdelningens krav på livsmedelshantering ska vara uppfyllda.
- Polis och räddningstjänst ska tillstyrka ansökan och deras eventuella villkor ska uppfyllas.
- Mat ska tillhandahållas under hela serveringstiden.
- Serveringen ska bedrivas på avgränsad serveringsyta med tillräckligt antal sittplatser och acceptabla avgränsningar.

Serveringen av alkoholdrycker ska i normalfallet vara avslutad senast klockan 01.00, inom ramen för alkohollagens normaltid, men kan beviljas till klockan 02:00 om det är motiverat utifrån ordnings- och/eller störningssynpunkt.

All försäljning ska registreras i ett godkänt kassaregister som automatiskt framställer ett kvitto till kunden. Serveringstillstånd krävs dock inte om serveringen

1. avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer,
2. sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
3. äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

Samtliga tre kriterier måste vara uppfyllda för att serveringen ska kunna ordnas utan serveringstillstånd.

Cateringstillstånd

Den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap kan beviljas stadigvarande serveringstillstånd. För att bli beviljad ett stadigvarande cateringtillstånd till slutet sällskap krävs att sökande har ett, av kommunen godkänt, kök för beredning och tillagning av mat. En förutsättning är att lokalen där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen.

Pausservering

Enligt alkohollagen får tillstånd ges till servering av vin och/eller starköl utan krav på att lagad mat tillhandahålls. Servering får dock endast ske under pauser i föreställningen i foajé till teater eller konsertlokal. Särskild restriktivitet bör iakttas när det gäller ansökan om pausservering i samband med utpräglade ungdomsevenemang.

Provsmakning

Provsmakning innebär att en arrangör får sälja små mängder av olika produkter i syfte att presentera produkternas smak och kvalitet.

Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod. Anordnande av provsmakning för allmänheten är tillåten om:

- arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd, som omfattar de drycker som ska provsmakas samt den lokal där provsmakningen ska äga rum. I dessa fall ska aktuella arrangemang anmälas till kommunen i förväg.
- partihandlare ansöker och beviljas, enskilt eller gemensamt, tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som avses erbjudas.

Vid servering via provsmakning får varje smakprov maximalt innehålla:

- 2 cl för starksprit
- 5 cl för vin
- 10 cl för öl eller andra jästa alkoholdrycker

Serveringstider

Bestämmelsen i 8 kapitlet 19 § alkohollagen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska man beakta om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller om den kan innebära särskild risk för människors hälsa. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska alltså stå i förgrunden när kommunen prövar sena serveringstider.

Den normala serveringstiden enligt alkohollagen och i Tranås kommun är kl 11.00 - 01.00. För ansökningar om servering till klockan 01:00 gäller att Polismyndigheten tillstyrker ansökan, samt att bygg- och miljöförvaltningen inte rekommenderar att serveringstiden ska avslutas tidigare på grund av risken för att närboende utsätts för bullerstörning. Serveringstider kan komma att förändras om relevanta klagomål från närboende inkommer.

Utsträckt serveringstid vid särskilda evenemang, helgaftnar samt vissa helgdagar kan beviljas de restauranger som är dokumenterat välskötta och inte har några aktuella anmärkningar. Ifall Polismyndigheten tillstyrker ansökan och bygg- och miljöförvaltningen inte rekommenderar att serveringstiden ska avslutas tidigare på grund av risken för att närboende utsätts för bullerstörning, kan utsträckt serveringstid medges. För att få servera alkoholdrycker till allmänheten fram till kl. 02.00, kan också komma att krävas att förordnade ordningsvakter tjänstgör i restaurangen, tills samtliga gäster lämnat restaurangen. Samråd ska i dessa fall alltid ske med polismyndigheten.

Vid bristande ordning eller nykterhet, vid risk att närboende utsätts för störningar eller vid övriga olägenheter kan serveringstiden genom beslut av bygg- och miljönämnden komma att inskränkas (s.k. partiell återkallelse).

Serveringstider Tillfälliga tillstånd

Serveringen av alkoholdrycker vid tillfälliga evenemang ska i normalfallet vara avslutad senast kl 01.00, inom ramen för alkohollagens normaltid, men kan beviljas till klockan 02:00 om det är motiverat utifrån ordnings- och/eller störningssynpunkt.

Vid ansökan om serveringstid efter kl. 01:00 ska polismyndighetens och bygg- och miljöförvaltningens yttranden tillmätas stor betydelse.

Remissyttranden

Enligt 8 kapitlet 11 § alkohollagen ska kommunen hämta in Polisens yttrande vid en prövning av ett serveringstillstånd. Enligt 8 kapitlet 16 § ska också de lokaler som används för stadigvarande servering vara brandsäkra. Brandsäkerheten kan också vara något som kommunen behöver beakta när den prövar en ansökan om tillfälligt serveringstillstånd

Yttrande inhämtas från Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogden, räddningstjänsten och bygg- och miljöförvaltningen, för att bland annat kontrollera ekonomisk och personlig vandel hos sökanden. Information kan även sökas i olika kreditupplysningsystem.

Remissorganens yttrande ges stort värde vid bedömning av ansökan.

Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Enligt 8 kapitlet 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller medföra särskild risk för människors hälsa. Tillstånd

kan vägras om alkoholpolitiska olägenheter kan befaras uppstå, även om övriga krav är uppfyllda.

Olägenhet kan exempelvis vara störningar för närboende, närhet till skola, eller miljö där mycket ungdomar vistas. Serveringstillstånd i anslutning till livsmedelsbutik eller shoppingcenter kan även anses utgöra en olägenhet.

Kommunens tillsynsverksamhet

Kommunens tillsynsansvar för områdena servering av alkoholdrycker och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kapitlet 2 och 3 § alkohollagen.

En kommun får enligt 9 kap. 17§ alkohollagen meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte

- 1. uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller*
- 2. följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.*

En kommun ska enligt 9 kap. 18§ alkohollagen återkalla ett serveringstillstånd om

- 1. tillståndet inte längre utnyttjas,*
- 2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller*
- 3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.*

Alla serveringstillstånd följs upp genom en förebyggande tillsyn med informations- och utbildningsinsatser, samt med inre och yttre tillsyn. Så kallad inre tillsyn görs genom kontroller av uppgifter från andra myndigheter, såsom ekonomi och vandel, andra myndigheters restauranginspektioner, samt genom en övervakning av restaurangernas marknadsföring och restaurangrapportering.

Den yttre tillsynen kontrollerar att restaurangens alkoholservering sker enligt givna tillstånd. Ordningen i och utanför restaurangen bedöms, liksom graden av gästernas berusning. Kontroll sker av att underåriga inte serveras alkohol. Den ekonomiska skötsamheten granskas genom kassa- och personalkontroller. Vidare kontrolleras matutbud och tider för matservering. Självklart uppmärksammas även förekomst av narkotika, om diskriminering förekommer, samt att brandsäkerheten upprätthålls. Samordnad tillsyn kan även ske med andra myndigheter eller kommuner.

Syftet med en effektiv tillsyn, som sker i samarbete med andra myndigheter och är kopplad till sanktioner, är att se till att restaurangverksamheten bedrivs enligt gällande lagar och bestämmelser, och att branschens aktörer kan konkurrera på lika villkor. Det innebär, enligt

alkohollagen, att serveringstillstånd efter prövning ska ges, om vissa kriterier är uppfyllda. Med andra ord ska den som uppfyller kraven få ett serveringstillstånd, samtidigt som snabba, verkningfulla sanktioner ska vidtas mot den som missköter sig.

Försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Den som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället.

Kommunen upprättar en årlig tillsynsplan som delges Länsstyrelsen. Av tillsynsplanen framgår i vilken omfattning olika typer av tillstånd inspekteras.

Ansöknings- och tillsynsavgifter

Kommunen får ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige. Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn enligt 9 kap av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig detaljhandel med eller servering av folköl.

Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (1991:900).

Aktuella ansöknings- och tillsynsavgifter finns tillgängliga på kommunens hemsida

Kommunen skickar en faktura på ansökningsavgiften när kommunen mottagit en ansökan.

Ansöknings- och tillsynsavgifter beräknas efter det prisbasbelopp som gäller för det aktuella ansöknings- och tillsynsåret, avrundat till närmaste hundratal kronor.

Tillsynsavgiften för stadigvarande tillstånd består av en fast tillsynsavgift samt en avgift baserad på årsomsättningen av alkoholserveringen. Tillsynsavgift faktureras en gång per år. Tillsynsavgiften för tillfälliga tillstånd är inkluderad i ansökningsavgiften.

Ordning och nykterhet

Enligt 3 kapitlet 5 § ska skador i möjligaste mån förhindras vid försäljning, och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället. Enligt 8 kapitlet 20 § ska personal vid servering se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

Försäljning av större mängder alkohol, exempelvis hela flaskor med spritdrycker, hinkar med starköl, eller så kallade shotsbrickor rekommenderas ej. Om serveringsstället ändå väljer att servera sådana volymer ska en värd eller värdinna ansvara för- och ha överblick över sällskapet för att undvika överservering samt att säkerställa att hela sällskapet har åldern inne för att få dricka alkohol.

För att undvika alkoholpolitiska olägenheter i form av oordning och överservering, kan kommunen i tillståndet villkora bordsservering.

TRANÅS KOMMUN

Kommunen anordnar möten med tillståndshavare i utbildnings- och informationssyfte. Kommunen erbjuder också, i samarbete med närliggande kommuner, årligen utbildning i metoden Ansvarsfull Alkoholservering. Metoden syftar till att minska berusningsdrickande

och ordningsstörningar. Samtliga tillståndshavare förväntas, tillsammans med sin personal, delta i utbildningen.

Varje serveringsställe bör utforma en egen alkohol- och drogpolicy. Av policyn bör bland annat framgå hur överservering, ordningsstörningar och servering till underåriga, ska undvikas.

Serveringslokaler

Enligt 8 kap. 14 § alkohollagen ska serveringstillstånd omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Serveringslokaler och eventuella andra utrymmen ska framgå av inlämnad ritning där serveringsytan är tydligt markerad. Ett viktigt krav som ställs på lokalerna är att de ska vara överblickbara, bland annat för att serveringspersonalen ska kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker, samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår.

Uteserveringar

Enligt 8 kapitlet 14 § första stycket alkohollagen ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme, exempelvis en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället. Kommunen kan vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstider på en uteservering än inomhus. Vid ett beslut om serveringstillstånd kan kommunen även villkora tiderna för när uteserveringen ska vara utrymd. Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen, till exempel dem som bor i närheten av restaurangen.

En uteservering ska vara tydligt avgränsad med staket eller liknande. Dess belägenhet ska vara sådan att den kan överblickas från serveringsstället. Uteserveringen ska ha tillräckligt antal sittplatser.

Om alkoholpolitiska olägenheter befaras på grund av uteservering kan serveringstiden begränsas.

Gemensamt serveringsutrymme

I 8 kapitlet 14 § andra stycket alkohollagen ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Det innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd. Särskilda villkor kan meddelas i samband med beslutet om tillstånd för ett gemensamt serveringsutrymme.

TRANÅS KOMMUN

För gemensamt serveringsutrymme gäller samma regler som för övriga typer av serveringstillstånd.

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar.

Villkoren kan alltså endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas i varje enskilt fall.

Exempel på vad villkoren kan avse:

- av polismyndigheten förordnade ordningsvakter efter vissa klockslag eller vid olika typer av evenemang
- olika utrymningstider för servering i olika lokaler eller utrymmen på ett serveringsställe (exempelvis för uteservering)
- begränsning av servering genom att endast tillåta bordsservering, eller att vid vissa evenemang endast tillåta bordsservering

Marknadsföring

Särskild måttfullhet ska iakttas avseende marknadsföring av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat till konsumenter. Reklam- eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av alkohol. Marknadsföringen får inte heller särskilt rikta sig till eller skildra barn och ungdomar som inte har fyllt 25 år. Övertalande eller särskilt aktiv marknadsföring anses uppmana till bruk av alkohol och får inte förekomma.

Särskild återhållsamhet bör gälla avseende all typ av marknadsföring av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som sker utomhus. Marknadsföring utomhus kan uppfattas av fler människor och sådan marknadsföring kan därtill uppfattas av till exempel barn och unga. Sådan marknadsföring kan även uppfattas som störande för stadsbilden i stort.